

Activiteitenboek Lezen is leuk!

Simone Karens

CBS het bAken

Ontwerp activiteitenboek 'Lezen is leuk!'

Naam: Simone Karens
studentnummer: 99643
Klas: 4.2

Datum: September 2012-februari 2013
Kader: Minor Special Educational Needs
Onderzoek en scriptie

Hogeschool: Stenden University
Locatie Leeuwarden
Begeleider: Willy Hoekstra

Praktijkschool: CBS het bAken
J. van Oldenbarneveltstraat 4
8862 BB Harlingen

Voorwoord

Voor u ligt het activiteitenboek 'Lezen is leuk!'. Dit activiteitenboek is tot stand gekomen naar aanleiding van een onderzoek naar het verkleinen van de leesachterstand in groep 4 op CBS het bAken.

Dit activiteitenboek is tot stand gekomen naar aanleiding van de resultaten op dit onderzoek. Dit onderwijskundig ontwerp kan als hulpmiddel dienen om de leesmotivatie bij kinderen in groep 4 te vergroten.

Dit onderwijskundig ontwerp is een onderdeel van mijn minor Special Educational Needs wat tot mijn afstudeerjaar behoort. Het onderzoek en vervolgens het ontwerpen van dit onderwijskundig ontwerp heeft plaatsgevonden in het eerste semester van 2012-2013.

Mijn dank gaat uit naar mijn begeleider Willy Hoekstra. Ook wil ik de basisschool CBS het bAken danken en in het bijzonder groep 4 en de leerkracht L. Buurstra. Zonder hun steun zou het onderzoek niet geslaagd zijn.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Verantwoording.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Visie	7
1.2.1 Pedagogische visie	7
1.2.2. Levensbeschouwelijke visie	7
1.2.3. Cultureel- Maatschappelijke visie	8
1.2.4. Visie op leren	8
1.2.5. Visie op onderwijs	9
1.2.6. Visie op didactiek.....	9
1.2.7. Koppeling visie naar activiteitenboek	10
2. Onderwijskundige verantwoording.....	11
2.1 Ontwikkelingsgebieden	11
2.1.1Cognitieve ontwikkeling	11
2.1.2 Sociaal- emotionele ontwikkeling	11
2.1.3. Creatieve ontwikkeling:.....	12
2.1.4 Leesontwikkeling	12
2.1.5 Beginsituatie.....	12
2.2 Model didactische analyse (van Gelder)	13
3. Het activiteitenboek	15
3.1 Inhoud activiteitenboek	15
3.1.1 Doelgroep	15
3.1.2 doelen.....	15
3.1.3 Materialen activiteitenboek.	16
3.1.4 Evaluatie instrument activiteitenboek	16
3.2. Het activiteitenoverzicht.	17
3.3 Activiteiten	19
Gebruikservaringen	34
Conclusie en evaluatie.....	36
Bronnen.....	37
Bijlagen	38

Inleiding

Naar aanleiding van mijn onderzoek naar de leesachterstand verkleinen met behulp van Estafette lezen en Connect lezen is dit onderzoeksontwerp ontstaan. In mijn onderzoek kwam sterk naar voren dat de leesmotivatie bij kinderen in groep 4 een belangrijke factor is bij het verkleinen van een leesachterstand.

Vanuit dit gegeven ben ik aan de slag gegaan met mijn ontwerp. De leesmotivatie bij kinderen in groep 4 vergroten is het doel geworden van dit ontwerp. Het ontwerp is in een vorm van een activiteitenboek gegoten omdat zo leerkrachten zelf kunnen bepalen welke activiteiten op dat moment het beste bij de groep aansluiten.

Dit ontwerp bestaat uit een aantal onderdelen. In hoofdstuk 1 wordt de aanleiding en de visie voor dit activiteitenboek uiteengezet. In hoofdstuk 2 wordt de verantwoording aan de hand van de beginsituatie en verschillende ontwikkelingsgebieden uiteengezet. In hoofdstuk 3 worden de doelen en de verschillende activiteiten genoemd. In het laatste hoofdstuk worden de ervaringen met het activiteitenboek vermeld. Ook vind u hier een korte conclusie.

Ik wens u veel leesplezier toe!

1. Verantwoording

In dit hoofdstuk worden de aanleiding en de visie op dit ontwerp uiteengezet. In het eerste deel wordt de aanleiding van dit activiteitenboek uiteengezet, vervolgens wordt in het tweede deel de visie op onderwijs vanuit verschillende perspectieven uiteengezet.

1.1 Aanleiding

Naar aanleiding van het onderzoek over leesachterstanden verkleinen met behulp van de methodes Estafette lezen en Connect Vloeiend Lezen. Is dit activiteitenboek ontstaan. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de leesachterstand bij kinderen in groep 4 met behulp van de combinatie van de methodes Estafette lezen en Connect Vloeiend Lezen verkleind. Ook kwam er uit dit onderzoek naar voren dat de leesmotivatie van de leerlingen niet optimaal was. De vraag was dan echter hoe dit vormgegeven kan worden.

Om deze reden is dit activiteitenboek ontwikkeld. In dit activiteitenboek staan allerlei activiteiten om de leesmotivatie bij leerlingen in groep 4 te vergroten. Dit in het bijzonder voor kinderen met een leesachterstand. Dit is van groot belang want wanneer leerlingen gemotiveerd zijn om te lezen helpt dit in de leesontwikkeling. Vaak zijn kinderen met een leesachterstand niet gemotiveerd omdat zij al meerdere faalervaringen hebben opgedaan. Het is daarom van belang de motivatie van kinderen met een leesachterstand te vergroten.

Het is van belang dat lezen een belangrijke plaats inneemt in het onderwijs. Er moet veel aandacht zijn voor stillezen en voorlezen. Een goede lezer wordt je door veel goede boeken te lezen, een rijke verbeelding te ontwikkelen, veel nieuwe woorden te verwerven en veel te oefenen met schrijven. Ook speelt de betrokkenheid bij het lezen een grote rol. Betrokkenheid ontstaat door sociale interactie. Dit kan door het herkennen van de inhoud, door te praten over de inhoud, na te denken over de inhoud of nieuwsgierig te zijn naar de afloop (Smits, 2006).

In het activiteitenboek zullen de betrokkenheid bij de boeken en de sociale interactie een belangrijke rol spelen.

1.2 Visie

1.2.1 Pedagogische visie

Ieder kind is bijzonder en waardevol. Vanuit dat standpunt moet er volgens mij naar kinderen gekeken worden. Het is van belang dat kinderen zich veilig en prettig voelen in de klas. Er moet dus een goed pedagogisch klimaat heersen. Elk kind moet het gevoel hebben er te mogen zijn en zijn eigen plekje te hebben.

Binnen het pedagogisch klimaat heeft de leerkracht een grote rol te vervullen. De leerkracht is verantwoordelijk voor een goed pedagogisch klimaat. Dit kan de leerkracht ondermeer doen door te zorgen dat de basisbehoeften zoals genoemd door Luc Stevens benoemd, namelijk competentie, autonomie en relatie, aanwezig zijn. (Eijkeren, Pedagogisch didactisch begeleiden, 2005)

Daarnaast is het van belang rekening te houden met de verschillen van kinderen. Elk kind heeft eigen kwaliteiten en talenten hier zou je als leerkracht naar moeten kijken. Niet elk kind werkt op hetzelfde niveau en kan het zelfde aan. Daarom is maatwerk van groot belang. Elke leerling moet de mogelijkheid hebben om op zijn manier te ontwikkelen en te leren.

De leerkracht is er verantwoordelijk voor dat elke leerling betekenisvol leert. Door te zorgen voor betekenisvolle situaties kan een leerling de te leren stof optimaal in zich opnemen en het eigen maken. De leerkracht kan dit creëren door interactieve activiteiten en betekenisvolle situaties.

Van groot belang is ook het samenwerken en samen spelen binnen de klas. Een leerling zit nu eenmaal niet in zijn eentje in de klas. Daarnaast zal een leerling later ook in de maatschappij moeten functioneren. Daarom is het van belang om in de klas samenwerkingsactiviteiten te creëren. Hierdoor leren kinderen samen te werken en kunnen ze leren van elkaar te leren.

Tenslotte is het van belang om kinderen zoveel mogelijk zelf te laten doen wat ze zelf kunnen doen. Hierbij komt een stukje vrijheid en zelfstandigheid kijken. Deze vrijheid moet uiteraard wel aan banden gelegd worden. Maar wanneer een leerling een stukje vrijheid en zelfstandigheid ervaart heeft de leerling het gevoel invloed te hebben op zijn eigen ontwikkeling. Hierdoor wordt de verantwoordelijkheid vergroot (Parkhurst).

1.2.2. Levensbeschouwelijke visie

Levensbeschouwing heeft binnen de huidige maatschappij een belangrijke rol. Levensbeschouwing zegt veel over hoe mensen met elkaar omgaan. Ook op scholen is dit vaak een factor die een grote rol speelt in de algehele visie van een school. In mijn leven speelt het protestants christelijk geloof een grote rol. Hier zijn mijn normen en waarden dan ook op gebaseerd.

Binnen het onderwijs is voor mij het protestants christelijk onderwijs ook belangrijk. Op protestants christelijke scholen is het volgens mij van belang dat de normen en waarden volgens de christelijke traditie overgedragen worden. Dit kan goed door middel van de Bijbelverhalen en vele christelijke liederen. Het is van belang dat kinderen hun eigen visie op geloven ontwikkelen. Hierbij kan de basisschool een grote rol spelen door middel van gesprek en verhaal. Hierdoor kunnen kinderen al op jonge tijd hun eigen identiteit ontwikkelen.

Levensbeschouwing of geloven doe je met elkaar. Het met elkaar in gesprek gaan is dan ook erg belangrijk. Kinderen leren hun mening te verwoorden maar ook te luisteren naar andere mensen met wellicht een andere mening. De kinderen kunnen op deze manier veel van elkaar leren.

1.2.3. Cultureel- Maatschappelijke visie

Het is van belang dat kinderen een cultureel gezichtsveld ontwikkelen. Dit kan door middel van verschillende vakken binnen de schoolmuren. U kunt hierbij denken de creatieve vakken zoals tekenen en handenarbeid. Maar ook door middel van een actieve leeshouding kunnen leerlingen hun cultureel gezichtsveld ontwikkelen. Dit zou op school in het rooster opgenomen moeten zijn zodat leerlingen hier actief aan werken. Leerlingen leren op verschillende manieren. De meervoudige intelligenties van Howard Gardner zijn hier goed bij te gebruiken. (Eijkeren, Pedagogisch didactisch begeleiden, 2005)

Ook is het goed om naast de wereld in de school te halen ook de leerlingen mee te nemen de wereld in. Met de leerlingen buiten de schoolmuren dingen gaan ontdekken en onderzoeken. Zo leren de kinderen de wereld om hun heen kennen. Hierover in gesprek gaan en activiteiten rondom dit thema organiseren is van belang om leerlingen bewust te maken van hun omgeving.

1.2.4. Visie op leren

De visie op leren die het meest bij mij past is de sociaal-constructivistische. Deze visie heeft als kernpunten: ervaren, reflecteren en met elkaar in dialoog gaan (Berding, 2006). Een van de grondleggers van het sociaal-constructivisme, John Dewey, noemt als uitgangspunt het handelen. Mensen handelen en denken daar vervolgens over na. Gaandeweg vergroten mensen zo hun denken en handelingsmogelijkheden. Zo worden nieuwe ervaringen ingepast in wat we al weten (Berding, 2006). Van belang bij het sociaal-constructivisme is dat leren tot stand komt in een sociale en betekenisvolle context. Daarbij is in dialoog gaan met elkaar van groot belang.

De zone van de naaste ontwikkeling van Vygotskij speelt een belangrijke rol bij het sociaal constructivisme. De leerkracht heeft als rol de ontwikkeling van het kind goed in de gaten te houden en het kind aan de hand mee te nemen naar steeds een stapje moeilijker (Berding, 2006).

Het directe instructiemodel, een vorm van programmagericht onderwijs, is goed bruikbaar bij vaardigheden die op een systematische manier aangeleerd worden en die los van de context staan. Ontwikkelingsgericht onderwijs is om het leren uit te lokken door middel van interessante vragen of problemen. De persoonlijke betrokkenheid is hier groot (Berding, 2006). Mijns inziens is een combinatie van deze twee manieren van onderwijs aanbieden het beste. Dit omdat voor een aantal vakken het directe instructiemodel zeer geschikt is, voor andere vakken juist het ontwikkelingsgerichte.

1.2.5. Visie op onderwijs

Onderwijs concepten die goed bij mijn visie passen zijn Dalton onderwijs en Adaptief onderwijs.

De grondlegger van Dalton onderwijs is Helen Parkhurst. Zij is geïnspireerd door John Dewey en Maria Montessori. Haar ideeën over onderwijs zijn samen te vatten in een aantal uitgangspunten (Eijkeren, Werken in het basisonderwijs, 2005):

Vrijheid als voorwaarde voor innerlijke ontplooiing van het kind, maar wel vrijheid in gebondenheid.

Individueel werken en zelfwerkzaamheid voor de persoonlijke ontwikkeling.

Onderlinge samenwerking ter bevordering van de sociale vorming.

Ook past adaptief onderwijs binnen mijn visie. Het adaptief onderwijs is ontwikkeld naar aanleiding van de Wet op primair onderwijs. Bij adaptief onderwijs gaat het er om dat het onderwijs zich aanpast aan de behoeften van het kind. Om te kunnen leren is het van belang dat een kind zich veilig en geaccepteerd voelt. De drie basisbehoeften van Luc Stevens, competentie, relatie en vrijheid, zorgen ervoor dat een kind kan leren en ontwikkelen (Eijkeren, Werken in het basisonderwijs, 2005).

1.2.6. Visie op didactiek

De didactische aanpak die past binnen mijn visie is het directe instructie model en coöperatieve werkvormen. Het directe instructiemodel past goed binnen mijn visie omdat het doelgericht werkt en duidelijkheid biedt voor leerlingen. Het directe instructiemodel is goed te gebruiken voor het aanleren van basisvaardigheden. Ook is het goed mogelijk om te differentieren en de leerling op zijn of haar niveau de leerstof aan te reiken (Eijkeren, Pedagogisch didactisch begeleiden, 2005).

Coöperatieve werkvormen zijn werkvormen waarbij het samenwerken en samen leren centraal staat. Het is daarbij van belang dat de leerlingen positief en wederzijds afhankelijk zijn, directe interactie aanwezig is en gelijkwaardige deelname aanwezig is. Ook wordt er gewerkt aan de sociale ontwikkeling. Deze werkvormen zijn vooral geschikt voor problemen of vraagstellingen, hier kunnen de leerlingen gezamenlijk, een oplossing voor zoeken (Eijkeren, Pedagogisch didactisch begeleiden, 2005).

1.2.7. Koppeling visie naar activiteitenboek

Lezen is in de huidige maatschappij van groot belang. Voor alle beroepen en op allerlei andere plaatsen is het noodzakelijk om goed te kunnen lezen. Niet alle kinderen vinden lezen leuk. Dit omdat het bijvoorbeeld niet zo makkelijk gaat of omdat de interesses niet op het lezen/taal gebied liggen.

Daarom is het denk ik van groot belang dat een leerkracht veel aandacht besteed aan de leesmotivatie van leerlingen. Leerkrachten zouden door allerlei verschillende activiteiten het leesonderwijs leuk moeten maken. Dit om zo de leesmotivatie te vergroten. Door activiteiten aan te bieden die aansluiten bij de belevingswereld en interesses van de leerlingen wordt de motivatie voor het maken van opdrachten en het lezen vergroot.

Door verschillende werkvormen en samenwerkingsvormen in te zetten worden leerlingen op verschillende wijzen met lezen in aanraking gebracht en gaan zij ervaren dat dit een leuke en leerzame activiteit is. Dit kan goed op verschillende niveaus binnen de klas toegepast worden zodat voor elke leerling individueel aan de leesmotivatie gewerkt worden.

2. Onderwijskundige verantwoording

In dit hoofdstuk wordt de beginsituatie van leerlingen in groep 4 geschetst aan de hand van een aantal ontwikkelingsgebieden. De cognitieve ontwikkeling, de leesontwikkeling en de sociaal- emotionele ontwikkeling worden achtereenvolgens besproken. De activiteiten in dit boek zijn speciaal bedoelt voor kinderen van groep 4 daarom zijn ook alleen de ontwikkelingsstadia van deze kinderen opgenomen in dit hoofdstuk.

2.1 Ontwikkelingsgebieden

2.1.1 Cognitieve ontwikkeling

Piaget onderscheidt vier stadia in de cognitieve ontwikkeling (G. Geerdink, 2006):

- Sensomotorische fase (0-2 jaar)
- Pre- operationele fase (2-6 jaar)
- **Concreet- operationele fase (7-12 jaar)**
- Formele fase (13- en ouder)

Kenmerken van kinderen in de concreet- operationele fase zijn (G. Geerdink, 2006):

- Beginnen logisch te redeneren.
- Er is vooruitgang in conservatie concept.
- Het kind heeft nog wel moeite met systematisch denken.

Egan bouwt de cognitieve ontwikkeling enigzins wat anders op. Wanneer de kinderen daar 8 jaar zijn komen ze in de Romantic Understanding. Een kenmerk daarbij is (G. Geerdink, 2006):

Uitbreiding van de geletterdheid; verhalen met helden, zoeken in extremen, fantasie, behoefte aan meer gedetailleerde uitwerking.

2.1.2 Sociaal- emotionele ontwikkeling

Een aantal kenmerken van kinderen in groep 3 en 4 wat betreft de sociaal- emotionele ontwikkeling (SLO, 2011):

- Toenemend ik besef.
- Het kind krijgt het besef bij een bepaalde groep te horen.
- Reflecteren op zichzelf (mogelijkheden, beperkingen, kenmerken, wensen, gevoelens, eigenschappen).
- Kinderen worden evenwichtiger.
- Sterke identificatie met ouders of oudere kinderen (imiteer gedrag).
- Steeds meer richten op imiteren van leeftijdsgenootjes.
- Leert omgaan met conflicten, afspraken en regels.
- Gedrag van zichzelf en anderen van uit ethisch oogpunt bekijken.

2.1.3. Creatieve ontwikkeling:

Een aantal kenmerken van kinderen in groep 4 wat betreft de creatieve ontwikkeling (J. van Onna, 2008):

- Spelen van rollenspelen/ toneelstukjes.
- Afname van spontaniteit.
- Ontwaken van realisme.
- Bewust van kleurgebruik.
- Steeds handiger in constructief werk.
- Steeds beter in staat ruimtelijk werk te maken.

2.1.4 Leesontwikkeling

Volgens (Gijsel, Scheltinga, van Druenen, & Verhoeven, 2011) hebben de leerlingen in groep 3 het alfabetisch principe aangeleerd gekregen. De elementaire leeshandeling wordt in groep 3 aangeleerd. Ook komt de ontwikkeling van spellend lezen naar vloeiend lezen in groep 3 tot ontwikkeling.

In groep 4 wordt hier op doorgegaan. De stap van aanvankelijk lezen naar voortgezet lezen wordt in het begin van groep 4 gemaakt. In groep 3 is er al een grote stap gemaakt in het technisch lezen, maar in de jaren er na is er een grote ontwikkeling te zien. Naast het lezen van korte, klankzuivere woorden komt er nu ook aandacht voor lange en meer lettergrepige woorden. Doordat de kinderen meer leeservaring opdoen gaat het steeds vlotter en worden woorden sneller herkend. Kleine en veelvoorkomende woorden worden sneller gelezen dan lange, niet veel voorkomende woorden. (Gijsel, Scheltinga, van Druenen, & Verhoeven, 2011)

Naast het technisch lezen komt in groep 4 ook het begrijpend lezen om de hoek kijken. In groep 4 wordt er vaak gewerkt met een methode voor begrijpend lezen. Technisch lezen en begrijpend lezen gaan goed samen, het begrip bevordert namelijk het technisch lezen.

Ook staat de leesmotivatie in groep 4 centraal. De gebeurtenissen in de verhalen gaan meer leven voor de kinderen dit komt omdat ze de teksten beter gaan begrijpen. Bekendheid en interesse in het onderwerp hebben grote invloed op de betrokkenheid van de leerling op de tekst en het tekstbegrip.

2.1.5 Beginsituatie

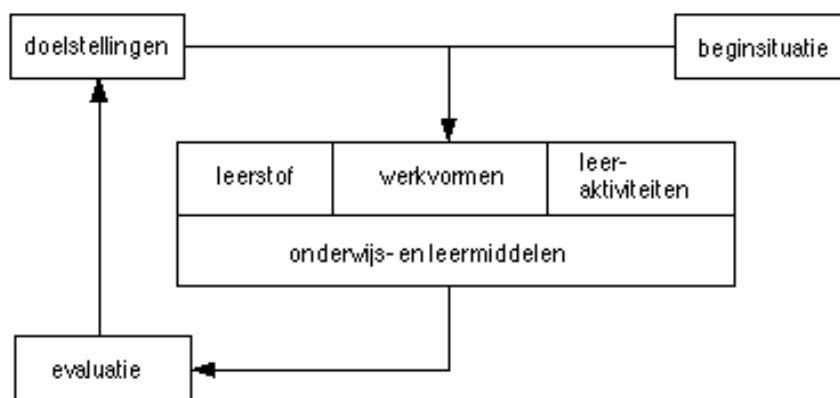
Kinderen in groep 4 kunnen lezen en schrijven. In groep 3 hebben de kinderen over het algemeen het aanvankelijk lezen geleerd. In groep 4 wordt dit voortgezet in het voortgezet lezen. De leesmotivatie bij de kinderen is niet altijd even groot. Niet alle kinderen lezen al op de juiste snelheid om lezen als plezier te ervaren. Er zijn ook kinderen waarbij het lezen helemaal niet goed lukt waardoor er frustratie ontstaat. Deze kinderen hebben geen

positieve ervaring met lezen. Ook zijn er kinderen die juist al heel goed kunnen lezen en extra uitdaging nodig hebben naast de reguliere leesboekjes van groep 4.

2.2 Model didactische analyse (van Gelder)

De activiteiten in het activiteitenboek zijn ontwikkeld aan de hand van de didactische analyse van van Gelder. Met behulp van dit model worden de lessen gestructureerd opgebouwd en kan er doelgericht gewerkt worden. Hier volgt een schema van het model en daaronder een uitleg van dit schema.

(<http://staff.science.uva.nl/~joling/vakdidactiek/mda.html>)

Afbeelding: model didactische analyse.

In dit model begint het ontwikkelen van lessen en lesactiviteiten met het beschrijven van de doelstellingen en de beginsituatie.

Doelstellingen: dit zijn de doelen die aan het eind van de les of lessenserie behaald moeten zijn.

Voorbeeld: "Aan het eind van deze les kunnen de leerlingen..."

Beginsituatie: van groot belang is de beginsituatie van de leerlingen. Hierbij moet de les aansluiten. Wanneer je deze van tevoren beschrijft weet je waar je op aan kunt sluiten binnen je les.

Voorbeeld: "Hoe staan de leerlingen tegenover dit onderwerp? Wat kunnen/ weten ze al? Waar liggen hun interesses? Zijn er grote niveauverschillen binnen de klas?"

Wanneer de beginsituatie en de doelstellingen van de les duidelijk zijn wordt de onderwijsleersituatie beschreven. Dit bestaat uit vier onderdelen: leerstof, werkvormen, leeractiviteiten en de onderwijs- en leermiddelen.

Leerstof: deze wordt in verschillende fasen opgebouwd:

Inleiding: introductie van het onderwerp. Een pakkende inleiding zodat de leerlingen betrokken zijn.

Kern: de leerstof en de doelstellingen komen hier aan bod.

Afsluiting: de les wordt afgerond en geëvalueerd.

Werkvormen: binnen een les kunnen er verschillende werkvormen gebruikt worden. Deze worden bij dit onderdeel beschreven.

Voorbeelden: samenwerken, zelfstandig werken, hoekenwerk, circuit en/of coöperatieve werkvormen.

Leeractiviteiten: met leeractiviteiten worden de daadwerkelijke activiteiten van de leerlingen bedoelt.

Voorbeelden: meedenken, praten, luisteren, tekenen en/of schrijven.

Onderwijs- en leermiddelen: dit bestaat uit al het materiaal wat er nodig is bij de les.

Voorbeelden: digibord, boeken, pen, schaar en papier.

Evaluatie: als laatste onderdeel van dit model volgt de evaluatie. In de evaluatie wordt gekeken naar de doelstellingen van het begin van de les.

Voorbeeld: Zijn de doelen behaald? Waardoor wel of niet? Verliep de les zo als verwacht? Waarom wel of waarom niet? En wat waren hier de eventuele redenen voor.

3. Het activiteitenboek

3.1 Inhoud activiteitenboek

3.1.1 Doelgroep

Dit activiteitenboek is ontwikkeld voor leerlingen in groep 4.

Nadat de meeste leerlingen in groep 3 het aanvankelijk lezen hebben aangeleerd zijn ze in groep 4 aanbeland bij de gevorderde geletterdheid. In groep 3 is lezen voor veel leerlingen een spannende bezigheid. Het is nieuw en de leerlingen zijn enthousiast. Naarmate het jaar vordert in groep 3 wordt het enthousiasme minder. Zeker voor de leerlingen die met lezen achter blijven verdwijnt de motivatie langzamerhand steeds meer. Daarom is dit activiteitenboek ontwikkeld om voor alle leerlingen de leesmotivatie te vergroten, maar met name voor de leerlingen waarbij de leesmotivatie niet optimaal is.

De lessen en activiteiten zijn afgestemd op het ontwikkelingsniveau van leerlingen van groep 4. Een aantal activiteiten zal ook gebruikt kunnen worden in de hogere groepen. De activiteiten en lessen kunnen klassikaal aangeboden worden maar ook in een kleinere groep. De activiteiten zijn met name geschikt voor leerlingen met een leesachterstand of een slechte leesmotivatie.

Bij het ontwikkelen van het activiteitenboek is er vanuit gegaan dat de leerkrachten zich bewust zijn van de leesachtergrond en het leesniveau van de leerlingen. Hier zullen verschillende activiteiten bij uitgezocht moeten worden.

3.1.2 doelen

Dit activiteitenboek kan gekoppeld worden aan een kerndoel uit de Nederlandse taal:

9. De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten. (Ministerie van Onderwijs)

De tussendoelen die voor groep 4 daaraan gekoppeld zijn, zijn als volgt:
(<http://www.slo.nl/primair/leergebieden/ned/taalsite/lexicon/00573/>)

Leerlijn 1: lees- en schrijfmotivatie:

1. Kinderen zijn intrinsiek gemotiveerd voor lezen en schrijven.
2. Ze beschouwen lezen en schrijven als dagelijkse routines.
3. Ze zien geschreven taal als communicatiemiddel.
4. Ze hanteren geschreven taal als middel voor informatieverwerving.
5. Ze ervaren geschreven taal als expressiemiddel.

Doelen die in dit activiteitenboek centraal staan zijn als volgt:

- * Door het toepassen van deze activiteiten zal de leesmotivatie bij leerlingen in groep 4 vergroot worden.
- * Door het toepassen van deze activiteiten zal de betrokkenheid van de leerlingen in groep 4 op de gelezen tekst vergroot worden.
- * Door het toepassen van deze activiteiten gaan leerlingen in groep 4 het lezen als een leuke activiteit ervaren.
- * Door het toepassen van deze activiteiten gaan de leerlingen in groep 4 het nut van lezen inzien.

Een lange termijn-doel die in dit activiteitenboek centraal staat is dat door middel van de activiteiten de leesmotivatie vergroot wordt. Wanneer de leesmotivatie vergroot wordt is de mogelijkheid om een leesachterstand te verkleinen aanzienlijk groter.

Bij de verschillende activiteiten staan verschillende doelen en subdoelen centraal. Deze worden bij de verschillende activiteiten benoemd.

3.1.3 Materialen activiteitenboek.

Het activiteitenboek bestaat uit:

- Het activiteitenboek met daarin de verschillende activiteiten helder beschreven.
- Cd-rom met daarop verschillende werkbladen en PowerPoint voor het gebruik bij de verschillende lessen.

3.1.4 Evaluatie instrument activiteitenboek.

Het activiteitenboek is met zorg samengesteld en op verschillende manieren in te zetten. Het is mogelijk dat u als leerkracht iets gemist heeft of nog een aanvulling heeft. Dit zou een mooie bijdrage kunnen zijn aan het activiteitenboek. Daarom de vraag of u na gebruik van het activiteitenboek het evaluatieformulier in zou willen vullen. Hierdoor kunt u uw ervaringen delen van het gebruik van het activiteitenboek. Het evaluatieformulier is te vinden op de cd-rom en als bijlage in de handleiding.

Alvast bedankt voor uw bijdrage.

3.2. Het activiteitenoverzicht.

De activiteiten zijn voor zover mogelijk uitgewerkt volgens het didactische model van van Gelder. Als leerkracht is het daarbij van belang dat u de beginsituatie van de leerlingen vooraf duidelijk heeft. Dit omdat dit het startpunt is bij de activiteiten. Bij het analyseren van de beginsituatie van de leerlingen kan er gebruik gemaakt worden van de enquête leesmotivatie. Deze kan dan ook na afloop van de activiteiten gebruikt worden om de doelen wat betreft leesmotivatie te evalueren. Deze is te vinden in de bijlagen van de handleiding en op de cd-rom.

De activiteiten zijn genummerd. Dit is alleen voor de organisatie van de handleiding. Het is niet noodzakelijk om de activiteiten in een bepaalde volgorde aan te bieden. Het is van belang dat u als leerkracht de activiteiten selecteert die bij de leerlingen aansluiten. Ook is het uiteraard mogelijk om een eigen draai aan de activiteiten te geven door het een of ander toe te voegen of weg te laten.

Hier volgt een overzicht van de verschillende activiteiten

	Titel	Doelen	Vakgebied
1	Boekpromotie	- De leerlingen worden gemotiveerd om boeken te gaan lezen. - De leerlingen weten hoe ze een presentatie moeten houden - De leerlingen kunnen voor de klas een boekpromotie geven. - De leerlingen kunnen een verhaal terug vertellen. - De leerlingen kunnen de titel, schrijver en belangrijkste gebeurtenissen uit een boek vertellen.	Taal/ lezen
2	Boekenhoek	- De leerlingen worden gemotiveerd om boeken te gaan lezen. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken. - De betrokkenheid van de leerlingen wordt vergroot. - De leerlingen kennen verschillende soorten boeken.	Taal/ lezen
3	Verhaal afmaken	- De leerlingen worden gemotiveerd om boeken te gaan lezen. - De leerlingen kunnen een verhaal afmaken. - De leerlingen oefenen in samenwerken. - De leerlingen leven zich in in het verhaal.	Taal/ lezen
4	Leeskoning	- De leerlingen worden gemotiveerd tot stillezen. - Het stillezen wordt geïntensiveerd.	Taal/ lezen
5	Leeslogboek	- De leerlingen kunnen na afloop van het lezen van een boek het evaluatie formulier invullen. - De leerlingen zijn zich bewust van wat ze gelezen hebben en leren hier een mening over vormen. - Het leesplezier wordt vergroot. - Het stillezen wordt geïntensiveerd.	Taal/ lezen

		- Inzicht in het leesgedrag van de leerling.	
6	Ouder in de klas	- De leerlingen kunnen gerichte interviewvragen stellen. - De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken.	Taal/ lezen
7	Schrijver in de klas.	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen weten hoe een boek tot stand komt. - De leerlingen kunnen gerichte vragen stellen. - De betrokkenheid van de leerlingen bij lezen en boeken wordt vergroot. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken.	Taal/ lezen
8	Voorleeskruk	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen worden/zijn vrij voor de klas. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken.	Taal/ lezen
9	Stilleeshoek	- De leesmotivatie wordt vergroot. - Het creëren van een fijne, rustige leesfeer.	Taal/ lezen
10	Eigen boekomslag	- De leerlingen weten wat er op een boekomslag staat. - De leerlingen weten wat het doel van een boekomslag is. - De leerlingen kunnen op tweedimensionaal vlak met verschillend materiaal werken. - De leerlingen kunnen op tweedimensionaal vlak een boekomslag ontwerpen. - De leerlingen werken met kleur en vormen op het tweedimensionale vlak.	Tekenen/ handenarbeid
11	Boek schrijven	- De leerlingen kunnen een eigen verhaal schrijven. - De leerlingen kunnen een verhaallijn bedenken. - De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen oefenen met het werken in tweetallen. - De leerlingen kunnen illustraties maken bij een zelfgeschreven verhaal.	Taal/ lezen
12	Boekenkring	- De leesmotivatie vergroten. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken. - De leerlingen worden/ zijn vrij in het spreken in de kring. - De leerlingen kunnen verwoorden waarom een boek leuk is.	Taal/ lezen
13	Interview	- De leerlingen weten hoe ze vragen kunnen stellen. - De leerlingen weten wat een interviewer en een interview is. - De leerlingen kunnen vertellen over hun eigen leesgedrag. - De leerlingen worden bewust van hun eigen leesgedrag en dat van anderen.	Drama/taal
14	Centraal boek	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen leren nieuwe boeken kennen. - De leerlingen worden zich bewust van de verschillende genres.	Taal/ lezen
15	Bibliotheek bezoek	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen leren nieuwe boeken kennen.	Lezen/ excursie

3.3 Activiteiten

1. Boekpromotie

Groep: 4

Duur: per promotie 15 minuten.

Benodigdheden:

- Formulier boekpromotie
- Planning boekpromotie

Doelen	- De leerlingen worden gemotiveerd om boeken te gaan lezen. - De leerlingen weten hoe ze een presentatie moeten houden - De leerlingen kunnen voor de klas een boekpromotie geven. - De leerlingen kunnen een verhaal terug vertellen. - De leerlingen kunnen de titel, schrijver en belangrijkste gebeurtenissen uit een boek vertellen.
Inleiding/ voorbereiding	De leerkracht geeft een korte boekpromotie. De leerkracht vertelt dat de leerlingen dit de komende tijd ook gaan doen. De leerlingen mogen dit over een boek van thuis doen, maar ze mogen ook een boek van school kiezen. De leerlingen krijgen een stencil waarop staat wat er tijdens de boekpromotie gezegd kan worden. De leerling vult het formulier boekpromotie in voorafgaand aan de boekpromotie in. De leerlingen worden ingepland voor de boekpromotie. Dit kan op het stencil 'Planning boekpromotie'. NB. De formulieren zijn te vinden op de CD-rom 'Lezen is leuk!'.
Activiteit	De leerlingen geven om de beurt hun boekpromotie. Daarin vertellen ze wat de titel van het boek is. Wie de schrijver is en waar het verhaal over gaat. Ook vertellen ze waarom ze het boek gekozen hebben. Tot slot lezen ze een stukje voor.
Afronding	Na elke boekpromotie stellen de leerlingen in de klas enkele vragen en geeft de leerkracht feedback over hoe het ging. Variatie: de leerlingen geven door middel van tips en tops feedback op de boekpromotie van de medeleerling.

2. Boekenhoek

Groep: 4

Duur: 2 weken

Benodigheden:

- Verschillende soorten boeken.
- Spullen om de hoek aan te kleden (kleed, letters, titel)

Doelen	- De leerlingen worden gemotiveerd om boeken te gaan lezen. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken. - De betrokkenheid van de leerlingen wordt vergroot. - De leerlingen kennen verschillende soorten boeken.
Vorbereiding/ Inleiding	Maak een hoek in de klas beschikbaar voor een boekenhoek. Dit kan een tafel zijn of bijvoorbeeld de bovenkant van een kast. Kleed deze hoek leuk aan met bijvoorbeeld een titel en een kleed. Ook kunt u als leerkracht zelf meegenomen boeken in de boekenhoek zetten.
Activiteit	Vertel de leerlingen dat er een boekenhoek gemaakt wordt. Vertel over de eventueel door u zelf al meegenomen boeken. Leg uit dat de leerlingen zelf boeken mee mogen nemen en deze in de boekenhoek mogen plaatsen. Tijdens het stillezen kan er gelezen worden uit boeken in de boekenhoek. Wanneer een leerling een boek meeneemt wordt er kort stilgestaan bij het boek. Er is aandacht voor verschillende soorten boeken en waarom een boek meegenomen is.
Afronding	Samen met de leerlingen wordt gekeken naar het aantal boeken wat in de boekenhoek verzameld is. Er wordt gekeken naar de verschillende boeken en wat de leerlingen van verschillende boeken vonden.

3. Verhaal afmaken

Groep: 4

Duur: 40 minuten

Benodigheden:

- 4/ 5 verschillende boeken.
- Schrijfpapier.

Doelen	- De leerlingen worden gemotiveerd om boeken te gaan lezen. - De leerlingen kunnen een verhaal afmaken. - De leerlingen oefenen in samenwerken. - De leerlingen leven zich in in het verhaal.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht kiest een aantal boekjes uit. De leerlingen worden verdeeld in groepjes van 3 of 4 leerlingen. Per groepje is er een leesboekje nodig.
Activiteit	De leerlingen worden in groepjes van 3 a 4 leerlingen verdeeld. De leerkracht leest uit elk boek een aantal bladzijdes voor. Na het voorgelezen stuk volgt er een kort gesprek over het boek. Waar in de titel, de schrijver en de voorkant ter sprake komen. Vervolgens krijgt elk groepje een boek uitgedeeld. De leerlingen in het groepje overleggen over de voortgang van het verhaal en schrijven dat op.
Afronding	Het product en het proces worden geëvalueerd. Hoe ging het samenwerken? Wat voor verloop heeft het verhaal gekregen.

4. Leeskoning

Groep: 4

Duur: Een aantal weken/ maanden

Benodigdheden:

- Een kroontje of een koninkje (poppetje)

Doelen	- De leerlingen worden gemotiveerd tot stillezen. - Het stillezen wordt geïntensiveerd.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht schaft een kroontje aan. Dit kan ook een poppetje met een kroontje zijn of een sleutelhanger o.i.d. De leerkracht legt uit dat hij op gaat letten welke leerling er geconcentreerd aan het stillezen is. De leerkracht vertelt dat bij elk stilleesmoment er een leeskonink wordt gekroond. Welke leerling geconcentreerd aan het stillezen is wordt de leeskonink voor dat moment.
Activiteit	Tijdens het stillezen worden de leerlingen geobserveerd door de leerkracht. De leerkracht kijkt welke leerling geconcentreerd aan het stillezen is. Na elke stilleesbeurt wordt er een leerling uitgeroepen tot leeskonink. De leerling krijgt complimenten van de leerkracht over zijn leesgedrag en krijgt het kroontje uitgereikt. Deze mag hij op zijn tafel houden tot het volgende stilleesmoment. Dan wordt de nieuwe leeskonink benoemd.
Afronding	Wanneer het stillezen voldoende geïntensiveerd is en wanneer alle leerlingen de leeskonink eens uitgereikt gekregen hebben, kan er voor gekozen worden deze achterwege te laten en alleen de complimenten te geven.

5. Leeslogboek

Groep: 4
Duur: blijvend

Benodigdheden:

- Logboekformulier
- Boek evaluatieformulier
- Snelhechter

Doelen	- De leerlingen kunnen na afloop van het lezen van een boek het evaluatie formulier invullen. - De leerlingen zijn zich bewust van wat ze gelezen hebben en leren hier een mening over vormen. - Het leesplezier wordt vergroot. - Het stillezen wordt geïntensiveerd. - Inzicht in het leesgedrag van de leerling.
Vorbereiding/ inleiding	Alle leerlingen krijgen een snelhechter en twee formulieren. Het boekevaluatieformulier en het logboekformulier. De leerling krijgt uitleg over deze formulieren en weet wanneer hij deze moet gebruiken. NB De formulieren zijn te vinden op de cd-rom 'Lezen is leuk'.
Activiteit	Na elke stilleesmoment wordt het logboek ingevuld. De leerling noteert het aantal bladzijdes wat gelezen is en wat hem daarbij opviel. Wanneer een boek uitgelezen is wordt het evaluatieformulier ingevuld.
Afronding	Wanneer de leerling het evaluatieformulier heeft ingevuld laat het de leerkracht zien en mag vervolgens een nieuw boek uit de klassenbibliotheek kiezen. Het evaluatieformulier wordt in de snelhechter achter het logboek geplaatst.

6. Ouder in de klas

Groep: 4

Duur: 40 minuten

Benodigdheden:

- Een ouder met kinderboek

Doelen	- De leerlingen kunnen gerichte interviewvragen stellen. - De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht benaderd een ouder van een van de leerlingen uit de klas. De ouder bereid een boekpromotie voor over zijn of haar lievelingsboek van vroeger.
Activiteit	De ouder komt in de klas vertellen over zijn of haar leesgewoontes van vroeger. Ook neemt het een boek mee waar het vroeger erg aan gehecht was. De ouder vertelt hierover. Ook leest het een stukje voor. NB. Variatie: er kan natuurlijk ook een grootouder of een leerling uit een hogere groep gevraagd worden.
Afronding	Wanneer de ouder vertelt heeft over het boek kunnen de leerlingen vragen stellen over het leesgedrag en de boekkeuzes van de ouder.

7. Schrijver in de klas

Groep: 4

Duur: 60 minuten

Benodigdheden:

- Een schrijver

Doelen	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen weten hoe een boek tot stand komt. - De leerlingen kunnen gerichte vragen stellen. - De betrokkenheid van de leerlingen bij lezen en boeken wordt vergroot. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht benaderd een schrijver, bij voorkeur een kinderboekenschrijver om in de klas een bezoek te komen brengen en daar een presentatie te komen houden.
Activiteit	De schrijver komt in de klas en geeft zijn presentatie. De leerlingen doen actief mee en de leerkracht is op de achtergrond aanwezig. De schrijver geeft zelf invulling aan de presentatie in de klas. Er kan gedacht worden aan uitleg over hoe een boek te schrijven of over eigen leeservaringen. Van belang is dat er mogelijkheid is tot vragen stellen en dat de leerlingen betrokken zijn bij de presentatie.
Afronding	De leerlingen schrijven in hun taalschrift hun ervaringen op bij het bezoek van de schrijver in de klas.

8. Voorleeskruk

Groep: 4

Duur: 10 minuten

Benodigdheden:

- Een kruk of stoel

Doelen	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen worden/zijn vrij voor de klas. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht zorgt er voor dat er een kruk of een stoel aanwezig is voor in de klas. De leerkracht vertelt de leerlingen dat wanneer zij een leuk boek hebben ze een stukje voor mogen lezen.
Activiteit	Leerlingen mogen wanneer ze dit willen een stukje voorlezen uit een boek dat ze gelezen hebben. Dit kan een bladzijde of een hoofdstuk zijn. Belangrijk hier bij is dat de leerling een niet te moeilijk boek voorleest, het moet een succeservaring zijn! Ook van belang is dat leerlingen hier niet tot verplicht worden, de leerkracht creëert een veilige sfeer en de leerlingen mogen op eigen initiatief komen voorlezen voor de klas.
Afronding	De leerkracht geeft feedback, de leerlingen mogen vragen stellen over het boek.

9. Stilleeshoek

Groep: 4

Duur: Blijvend

Benodigdheden:

- Kussens, zitzakken, relaxstoelen.

Doelen	- De leesmotivatie wordt vergroot. - Het creëren van een fijne, rustige leessfeer.
Vorbereiding/ inleiding	In de klas of op de gang wordt een stilleeshoek gemaakt. Deze wordt aangekleed met zitzakken, kussens of een bank.
Activiteit	Tijdens de stilleesmomenten kunnen een aantal leerlingen in de stilleeshoek hun boek lezen. Van belang is dat er in de stilleeshoek stil gelezen wordt. De leerlingen kunnen om de beurt in de stilleeshoek lezen.
Afronding	NVT

10. Boekomslag

Groep: 4

Duur: 60 minuten

Benodigdheden:

- A3 papier
- Stiften
- Potloden
- Wasco
- Powerpoint boekomslag

Doelen	- De leerlingen weten wat er op een boekomslag staat. - De leerlingen weten wat het doel van een boekomslag is. - De leerlingen kunnen op tweedimensionaal vlak met verschillend materiaal werken. - De leerlingen kunnen op tweedimensionaal vlak een boekomslag ontwerpen. - De leerlingen werken met kleur en vormen op het tweedimensionale vlak.
Voorbereiding/ inleiding	De leerkracht legt het materiaal klaar.
Activiteit	De leerkracht laat de powerpoint 'boekomslag' zien. Aan de hand van de powerpoint wordt er gekeken naar verschillende boekomslagen. Ook worden de verschillende kenmerken van boekomslagen benoemd. De leerlingen gaan zelf een boekomslag maken. Ze mogen kiezen met welk materiaal ze willen werken: stiften, potloden of wasco. Van belang is dat de leerlingen in ieder geval nadenken over de titel, en de illustraties. De keuze hierin is vrij. NB. De powerpoint is te vinden op de CD-rom 'Lezen is leuk'.
Afronding	De leerkracht laat verschillende boekomslagen van de leerlingen zien.

11. Boek schrijven

Groep: 4

Duur: 2 á 3 momenten van een half uur.

Benodigdheden:

- Schrijfpapier.

Doelen	- De leerlingen kunnen een eigen verhaal schrijven. - De leerlingen kunnen een verhaallijn bedenken. - De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen oefenen met het werken in tweetallen. - De leerlingen kunnen illustraties maken bij een zelfgeschreven verhaal.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht legt schrijfpapier klaar. De leerkracht schrijft op het bord de tekst: het verhalenboek van groep 4. De leerkracht verdeelt de groep in tweetallen.
Activiteit	De leerkracht vertelt dat er een boek van groep 4 gemaakt wordt. Een kort groepsgesprek volgt over wat de afspraken over het boek worden. Ook worden belangrijke zaken bij het verhaal schrijven genoemd. Denk aan personen, de titel. Wat voor soort verhaal wordt er geschreven. Vervolgens gaan de leerlingen in tweetallen in overleg en schrijven samen het verhaal. Dit kan op meerdere momenten plaats vinden. Wanneer het verhaal af is, kunnen er illustraties bij gemaakt worden. * Variatie: laat de leerlingen het verhaal op de computer typen.
Afronding	De leerkracht bindt alle verhalen samen tot 1 boek. Dit boek kan vervolgens in de klassenbibliotheek geplaatst worden, om door de leerlingen gelezen te worden.

12. Boekenkring

Groep: 4

Duur: meerdere momenten van ongeveer 20 minuten.

Benodigdheden:

- Planning boekenkring

Doelen	- De leesmotivatie vergroten. - De leerlingen komen in aanraking met andere boeken. - De leerlingen worden/ zijn vrij in het spreken in de kring. - De leerlingen kunnen verwoorden waarom een boek leuk is.
Vorbereiding/ inleiding	De leerkracht vertelt dat de leerlingen om de beurt in de kring hun lievelingsboek mee mogen nemen en hier iets over mogen vertellen. Het plannen van de leerlingen in de boekenkring kan op het formulier planning boekenkring ingevuld worden. NB. Het formulier planning boekenkring is te vinden op de CD-rom 'Lezen is leuk'.
Activiteit	Ongeveer 5 leerlingen per keer mogen in de kring iets vertellen over hun lievelingsboek. Dit mag een boek van school maar ook een boek van thuis zijn. De leerlingen vertellen waarom dit hun lievelingsboek is en waar het boek over gaat.
Afronding	De leerlingen mogen vragen stellen over het boek aan de leerling. De leerkracht geeft feedback.

13. Interviewen

Groep: 4
Duur: 20 minuten
Benodigheden:
- Microfoon

Doelen	- De leerlingen weten hoe ze vragen kunnen stellen. - De leerlingen weten wat een interviewer en een interview is. - De leerlingen kunnen vertellen over hun eigen leesgedrag. - De leerlingen worden bewust van hun eigen leesgedrag en dat van anderen.
Voorbereiding/ inleiding	De leerkracht zorgt voor de aanwezigheid van een microfoon.
Activiteit	De leerkracht loopt als interviewer door de klas met een microfoon. De leerkracht stelt aan verschillende leerlingen vragen over hun leesgedrag en de boekkeuzes die zij maken. Er volgt een gesprek tussen de leerkracht en de leerlingen over wat er net plaatsvond in de klas. Wat speelde de leerkracht en wat deed hij. Er wordt kort gesproken over interviewen en vragen stellen. De leerkracht deelt de leerlingen op in nummers 1 en 2. Vervolgens mogen de leerlingen door de klas lopen. Wanneer de leerkracht in de handen klapt stoppen de leerlingen met lopen. De nummers 1 zoeken allemaal een nummer 2 op. De nummers 1 zijn de interviewers en stellen de nummers 2 vragen over hun leesgedrag en boekkeuzes. Dit spel wordt een aantal keer herhaald en ook omgedraaid (de nummers 2 interviewers)
Afronding	Een aantal leerlingen mogen voor interviewer spelen met de microfoon en een leerling vragen stellen. De leerkracht geeft feedback.

14. Centraal boek

Groep: 4

Duur: Wekelijks 10 minuten

Benodigdheden:

- verschillende boeken.

Doelen	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen leren nieuwe boeken kennen. - De leerlingen worden zich bewust van de verschillende genres.
Vorbereiding/ inleiding	Elke week een ander boek uitzoeken.
Activiteit	Elke week staat er een ander boek centraal. Van belang is dat er uit verschillende genres gekozen wordt. De leerkracht vertelt over het boek en leest eventueel een stukje voor. Vervolgens mogen de leerlingen dit boek lezen.
Afronding	Wanneer een leerling het betreffende boek gelezen heeft, wordt er gevraagd naar de bevindingen van de leerling.

15. Bibliotheek bezoek

Groep: 4

Duur: Een dagdeel/ gedeelte van een dagdeel

Benodigdheden:

- 1 a 2 ouders voor extra begeleiding.
- Eventueel auto's voor vervoer.

Doelen	- De leesmotivatie wordt vergroot. - De leerlingen leren nieuwe boeken kennen.
Vorbereiding/ inleiding	Besprek de mogelijkheden met de plaatselijke bibliotheek over een bezoek. Vraag 1 of 2 ouders om te begeleiden.
Activiteit	Een excursie naar de bibliotheek. Vaak hebben ze bij de bibliotheek wel de mogelijkheid tot een rondleiding of een speciaal kinderprogramma. Mocht dit niet het geval zijn, bereid dan zelf een programma voor in de bibliotheek voor, dit altijd in samenspraak met de medewerkers van de bibliotheek.
Afronding	Evalueer met de leerlingen de excursie. Besprek de ervaringen van de leerlingen.

Gebruikservaringen

In dit hoofdstuk zullen enkele gebruikservaringen worden gedeeld. Dit om een idee te krijgen over de resultaten van het gebruik van dit activiteitenboek. Een aantal activiteiten uit dit boek zijn uitgevoerd in groep 4 op CBS het bAken in Harlingen.

Boekenhoek

Samen met de kinderen is er een boekenhoek gemaakt. De leerlingen mochten boeken meenemen en in de hoek neerzetten. De leerlingen mochten vertellen waarom ze het boek meegenomen hadden en hoe ze aan het boek kwamen. Ook de leerkracht had enkele boeken meegenomen. De leerlingen mochten tijdens het stillezen een boek uit de boekenhoek kiezen om te lezen. Doordat de leerlingen zelf boeken mee mochten nemen werd de betrokkenheid verhoogd. De leerlingen wilden graag boeken van elkaar lezen.

Verhaal afmaken

De leerlingen waren in 5 groepjes verdeeld. De leerkracht last uit 5 verschillende boeken een stukje voor en gaf vervolgens het boek aan een groepje. Het groepje ging overleggen over de verdere verloop van het verhaal. Vervolgens mochten ze dit opschrijven en voorlezen aan de rest van de klas. De boeken kwamen vervolgens in de boekenhoek terecht. Doordat de nieuwsgierigheid van de leerlingen geprikkeld was, wilden ze de boeken graag lezen.

Leeslogboek

Alle leerlingen hebben een snelhechter gekregen met daarin een leeslogboek en een evaluatieformulier. De leerlingen hadden de gewoonte vaak boeken te wisselen en niet alle boeken te lezen. Door deze formulieren is dit sterk verminderd. Voordat de leerlingen een boek mogen wisselen moeten ze een evaluatieformulier invullen hierdoor worden ze bewust van wat ze gelezen hebben en ze leren hun mening vormen over een boek. Het leeslogboek wordt na elke keer stillezen ingevuld. Ze zijn zo bewust van wat ze gelezen hebben. De leerlingen vinden het over het algemeen leuk om dit in te vullen omdat ze hun mening over een boek mogen geven.

Ouder in de klas

Een ouder kwam in de klas om te vertellen over het boek wat haar zoon vroeger het leukst vond om voorgelezen te krijgen. De leerlingen vonden dit erg leuk en wilden van alles weten. Ook werd er een stukje voorgelezen uit het boek wat ze meegenomen had.

Eigen boekomslag

Deze knutselopdracht was naar aanleiding van een boekomslag. De leerlingen mochten op een a3 papier zelf een boekomslag maken. Ze moesten daarbij denken aan de titel en de schrijver. Ook mochten ze een illustratie op de boekomslag maken, deze moest uitnodigen tot lezen. De leerlingen werden zo bewust van het effect van een titel en een illustratie op een boek. De leerlingen vonden het leuk om te doen en er waren prachtige resultaten.

Interview

De leerkracht ging met een microfoon door de klas en vroeg naar de leeservaringen van de leerlingen. De leerlingen gaven antwoord op de verschillende vragen. Daarna werd dit in een binnen-buitenkring gedaan. De binnenste kring waren de interviewers en de buitenste kring waren de kinderen die geïnterviewd werden. De kinderen gaven elkaar antwoord op

verschillende vragen. Naar verloop van tijd werd dit omgedraaid. Door alle vragen werden de kinderen enthousiast over verschillende boeken en werden ze zich bewust van verschillende interesses en motivaties.

Boek schrijven

in tweetallen mochten de leerlingen zelf een verhaal schrijven. Ze mochten zelf weten waar het over ging en er mochten ook illustraties bij gemaakt worden. Alle verhalen samen werden samengevoegd in het verhalenboek van groep 4. De leerlingen vonden het leuk om te doen en wilden graag hun verhaal aan elkaar voorlezen.

Conclusie en evaluatie

In dit laatste hoofdstuk worden de ervaringen met dit activiteitenboek gedeeld. Ook wordt er gekeken waar mijn visie op onderwijs terug komt in het activiteitenboek.

In het activiteitenboek zijn verschillende activiteiten opgenomen om de leesmotivatie te vergroten. Hierbij is gebruik gemaakt van verschillende vakgebieden en verschillende werkvormen. Er wordt kan regelmatig mogelijkheid tot samenwerken geboden. Dit is bewust gedaan om zo de kinderen met elkaar te leren samen werken en te luisteren naar elkaar.

Daarnaast is er ruimte voor de verschillen tussen kinderen. De activiteiten zijn te gebruiken binnen groep 4 op verschillende niveaus. Kinderen met zowel een leesvoorsprong als een leesachterstand kunnen goed mee doen met de verschillende activiteiten waardoor zij gewoon binnen de groep horen.

Ook is er ruimte voor de verschillende interesses voor de leerlingen. Hierbij is rekening gehouden met de fantasie en verbeeldingskracht van kinderen. Vanuit de interesse van de leerlingen kunnen de verschillende activiteiten plaats vinden. Dit zorgt voor een grote betrokkenheid.

Doordat elke leerling op zijn eigen niveau aan de activiteiten deel kan nemen en ze op een andere manier met lezen van boeken in aanraking komen de leerlingen enthousiast worden. De leerlingen worden door de verschillende activiteiten nieuwsgierig gemaakt naar de boeken.

Bronnen

Berding, P. (2006). *Schoolpedagogiek*. Groningen: Wolters Noordhoff.

Eijkeren, v. (2005). *Pedagogisch didactisch begeleiden*. Amersfoort: Thieme Meulenhoff.

Eijkeren, v. (2005). *Werken in het basisonderwijs*. Amersfoort: Thieme Meulenhoff.

G. Geerdink, M. V. (2006). *Pedagogische kwaliteit in de basisschool*. Baarn: HB uitgevers.

Gijsel, M., Scheltinga, F., van Druenen, M., & Verhoeven, L. (2011). *Protocol leesproblemen en dyslexie*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

<http://staff.science.uva.nl/~joling/vakdidactiek/mda.html>. (sd). Opgeroepen op 3 31, 2013

J. van Onna, A. J. (2008). *Laat maar zien*. Groningen: Wolters Noordhoff.

Ministerie van Onderwijs, C. e. (sd).

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs/kerndoelen-basisonderwijs>. Opgeroepen op 3 31, 2013

Nederlands, N. E., & Nederlands, N. E. (sd).

<http://www.slo.nl/primair/leergebieden/ned/taalsite/lexicon/00573/>. Opgeroepen op 3 31, 2013

SLO. (2011). <http://sociaalemotioneel.slo.nl/>. Opgeroepen op 3 31, 2013

Bijlagen

Boekpromotie

Enquête leesmotivatie

Evaluatie activiteitenboek

Lezen is leuk evaluatie

Logboek lezen

Planning boekenkring

Planning boekpromotie

Boekpromotie

Titel:.....
.....

Schrijver:.....
.....

Ik heb dit boek gekozen omdat:

.....
.....
.....
.....
.....

Dit boek gaat over:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Deze bladzijde lees ik voor:.....

Enquete voor kinderen in groep 4

Naam:.....

Hoe kies je op school een leesboek uit? (je mag meerdere rondjes kleuren)

- ☐ Ik kijk hoe dik/dun het boek is.
- ☐ Ik kijk naar de voorkant.
- ☐ Ik lees de achterkant.
- ☐ Ik vraag de juf naar een leuk boek.
- ☐ Ik lees een boek wat een klasgenoot leuk vond.

Hoe vaak ruil je een boek: (je mag 1 rondje kleuren)

- ☐ Vaker dan 3 keer per week.
- ☐ 2 of 3 keer per week.
- ☐ 1 of 2 keer per week.
- ☐ Minder dan 1 keer per week.

In de boekenkast van school staan: (je mag 1 rondje kleuren)

- ☐ Alleen maar leuke boeken.
- ☐ Veel boeken die ik leuk vind
- ☐ Staan weinig boeken die ik leuk vind.
- ☐ Staan geen leuke boeken.

Op school vind ik lezen: (je mag 1 rondje kleuren)

- ☐ Leuk
- ☐ Niet leuk
- ☐ Niet leuk, maar ook niet stom

Het liefst lees ik:

- ☐ Kinderboeken.
- ☐ Informatieboeken.
- ☐ Tijdschriften.
- ☐ Stripboeken.
- ☐ Iets anders:.....

Lezen vind ik:

- ☐ Leuk
- ☐ Niet leuk
- ☐ Niet leuk, maar ook niet stom

Thuis lees ik: (je mag 1 rondje kleuren)

- ☐ Elke dag.
- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Elke week
- ☐ Ongeveer 5 boeken per jaar.
- ☐ Nooit

Evaluatie instrument bij het activiteitenboek 'Lezen is leuk!'

Naam van de school:.....

Activiteitenboek gebruikt in groep:..... **Periode:**.....

1. Wat is uw algemene indruk over het activiteitenboek? (1= slecht, 10 = goed)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ruimte voor feedback:

--

2. Wat is uw indruk over het materiaal op de cd-rom? (1 = slecht, 10 = goed)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ruimte voor feedback:

--

3. Van welke activiteiten heeft u gebruik gemaakt? (zet een cirkel om de activiteiten waarvan u gebruik gemaakt heeft)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15

Ruimte voor feedback:

--

4. In hoeverre pasten de activiteiten goed bij de ontwikkeling van de leerlingen? (1= slecht, 10 = goed)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ruimte voor feedback:

--

5. Is de leesmotivatie van de leerlingen toegenomen?

Ja/ nee want,

--

6. Heeft u nog tips om het activiteitenboek nog te optimaliseren?

--

Naam:.....

groep:.....

Titel van het boek:

.....

.....

Schrijver:

.....

Wat voor soort boek is het?

- ☐ Een boek over dingen die je zelf zou kunnen meemaken.
- ☐ Een boek over andere landen.
- ☐ Een geschiedenisverhaal.
- ☐ Een sprookje.
- ☐ Een fantasieverhaal.
- ☐ Een avonturenverhaal
- ☐ Een griezelverhaal.

Ik vond dit boek:

- ☐ Leuk
- ☐ Spannend
- ☐ Grappig
- ☐ Saai
- ☐ Treurig
- ☐ Te moeilijk

Het mooiste/ stomste aan dit boek is:

.....

.....

.....

.....

.....

Dit boek moet je wel/ niet lezen omdat:

.....

.....

.....

.....

Logboek stillezen

[illegible]

Planning boekenkring

[illegible]

Planning boekpromotie

[illegible]

